

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת נח תשע"ה שנה ז' גליון 157

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagithen@neto.net.il

הנושא: במעלת האמורא הקדוש רבי אבהו

חייא בר אבא עד אכסנייתו, ואפילו כך לא נתיישרה דעתו [והסביר הב"ח (או"ח סימן ר"צ) שרבי חייא בר אבא לא התרצה מדברי רבי אבהו, כיון שרבי אבהו עשה שלא כהוגן בזה שלימד את העם אגדה, כיון שיש ללמדם דינים והלכות כדי שידעו מה לעשות].

נראה להסביר את כוונתו של רבי אבהו שבחר למסור שיעור באגדה מאשר שיעור בהלכה, שבודאי ההלכה היא חשובה יותר ונצרכת יותר. אלא ששנינו (מקוואות פ"ט, מ"ו) בענין כתם בבגד שגורם לחציצה: רבי יוסי אומר: של בנאים, מצד אחד ושל בור משני צדדים". ונתבאר במסכת שבת (קיד.): "מאי בנאין? ... אלו תלמידי חכמים שעוסקים בבניינו של עולם כל ימיהם", והיינו משום שתלמידי חכמים מקפידים על לבושיהם אפילו מצד אחד, ולפיכך הוי חציצה. ולכאורה יש לשאול, מפני מה לא נזכר תואר זה של בנאי רק במשנה זו ולא במקום אחר, וגם עצם הדבר שהתנא כשבא לומר שבגד של תלמידי חכמים הוי רבב חציצה אפילו מצד אחד, לא אמר בגד של תלמיד חכם אלא "בגד של בנאי"?

מבאר הרב מפונוביז' זצ"ל: הביאור הוא שכאן הלא מבואר שתלמיד חכם מקפיד שלא ימצא רבב על בגדו, כדבריהם ז"ל בגמרא (שם): "כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו – חייב מיתה, שנאמר: 'כל משנאי אהבו מות', אל תקרי משנאי, אלא משנאי", ופירש רש"י (שם ד"ה חייב מיתה): "שצריך להיות חשוב והגון לכבוד תורתו", (שם ד"ה משנאי): "שממאסין עצמן בעיני הבריות, והבריות אומרים: אוי להם ללומדי התורה שהם מאוסים ומגונים, נמצא זה משנאי את התורה", ויסוד העניין הוא משום שתלמיד חכם בנאי הוא העוסק בבניינו של עולם כל ימיו, זוהי מהותו וזוהו תפקידו, וכתם ורבב הנמצא בבגדו מהוה סתירה ומניעה לתפקידו לעסוק בבניינו של עולם, שהרי מהו בניינו של עולם, להרבות כבוד שמיים וקידוש שם שמיים בעולם ולהאיהב שם

הגמרא במסכת כתובות (יז.) ובסנהדרין (יד.) מביאה, שכאשר רבי אבהו היה בא מבית המדרש לבי קיסר, היו יוצאות השפחות של הקיסר ושרות לפניו: רבא דעמיה ומדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא בריך מתיידך לשלם.

וצריך להבין, מה איכפת לן מה היו שרות השפחות הגויות של הקיסר לפני רבי אבהו?

כמו כן מצינו בחגיגה (יד.) שמשבחים את רבי אבהו: ונשוא פנים, זה שנושאים פנים לדורו בעבורו, למעלה כגון רבי חנינא בן דוסא, למטה כגון רבי אבהו בי קיסר. ופירש רש"י: מלכי האומות מכבדין אותן בשבילו, כגון ר' אבהו שהיה חשוב בבית המלך כדאמרין במסכת סנהדרין: דהו נפקי אמהתא דבי קיסר לאפיה וכו'. ע"כ. ושוב צריך להבין, איזו מעלה רוחנית היא שמלכי האומות מכבדין אותו?

כדי לבאר את הדברים יש להביא מעשה המובא בגמרא במסכת סוטה (מ.) שמספרת, רבי אבהו ורבי חייא בר אבא הזדמנו לאותו מקום, רבי אבהו דרש באגדה, רבי חייא בר אבא דרש בהלכה. אלא ששיעורו של רבי חייא היה קשה לציבור השומעים ונתקשו מאוד בהבנתו. לעומת רבי אבהו, שמסר בדברי אגדה בשילוב סיפורים ומשלים, עד שהעדיף הציבור לבוא ולשמוע את דרשתו של רבי אבהו.

כשנסתיימו הדרשות, יוצא רבי אבהו מבית המדרש ורואה את רבי חייא בר אבא, שהוא מצטער ונפשו עגומה עליו, על כך שהציבור העדיף לבוא לדרשתו של רבי אבהו.

אמר לו רבי אבהו, אמשול לך משל למה הדבר דומה: לשני בני אדם – אחד מוכר אבנים טובות ואחד מוכר מיני סדקית, על מי יקפצו? לא על זה שמוכר מיני סדקית?!

מסיימת הגמרא: כל יום היה מלווה רבי חייא בר אבא את רבי אבהו עד אכסנייתו, משום כבוד של בית הקיסר. באותו יום ליווה אותו רבי אבהו את רבי

שמיים ואת התורה על הבריות, יצירת כבוד שמיים זהו בניינו של עולם, ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו, לא בראו אלא לכבודו, שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (אבות פ"ו, מי"ב). ולפיכך כל דבר העשוי למעט חס ושלוש בכבוד שמיים מהוה סתירה לעצם מהותו ותפקידו של תלמיד חכם, ועל כן נזכר כאן בהלכה זו השם בנאי כתואר לתלמיד חכם. עכ"ד.

כך גם רבי אבהו מבין שתפקידו כבנאי לבנות את העולם, הוא רואה את הצורך להרבות כבוד שמים בעולם, ולכן כאשר הוא עומד למסור שיעור בפני אנשים קשי יום, אנשי עמל, יש בידו שתי אפשרויות, למסור שיעור בהלכה שהוא דומה למכירת אבנים טובות ומרגליות שהריוח בהם גדול מאוד, אבל הוא יאבד את ציבור השומעים, או להעדיף דברי אגדה ומוסר, ועל ידי זה להאחיב עליהם את התורה הקדושה ובזה לבנות את העולם.

וכמו שכתב רבינו יוסף חיים בהקדמתו לספר בן איש חי, שמכיון שרוב העולם רודפים אחר הדרשות באגדה, על כן צריך הדרשן להתנהג בחכמה כפי דעתן של בני האדם, ולכן יעשה רוב הדרשה באגדה וביאורי המקרא, ויעשה מעט דברי הלכה ויכניס אותם בהבלעה באמצע הדרשה או בסוף, וזו הדרך הנכונה, ואין לדרוש בהלכות בלבד, כי אין לב המון העם נמשך אחריהם. אלא כאמור צריך שיהיה עיקר הדרשה ורובו בדברי אגדה ומוסר ובאמצע יהיה מעט דברי הלכה. עכת"ד יעו"ש.

[ובענין זה של הדרוש בדברי אגדה, כתב הגאון רבי חיים פלאג'י בספרו נפש כל חי (מערכת ת' אות ט"ז), מצינו בדורש באגדה שצריך לדבר בלשון צחות ובדחנות להמשיך לב המון העם שישמעו דברי תורה, דבר הלמד הוא ממ"ש בילקוט שמעוני (פרשת יתרו רמז רפ"ו) על הפסוק "אנכי ה' אלהיך", דאיתא התם, דבר אחר, "אנכי ה' אלהיך" אמר רבי חנינא בר פפא: נראה להם הקב"ה פנים זועפות, פנים מסבירות, פנים בינוניות, פנים שוחקות, פנים זועפות למקרא, כשאדם מלמד בנו תורה צריך ללמדו באימה, פנים בינוניות למשנה, פנים מסבירות לתלמוד, פנים שוחקות לאגדה. אמר להם הקב"ה: אע"פ שאתם רואים כל הדמויות הללו "אנכי ה' אלהיך". ע"כ. ולכך כל מיילי דאגדתא מושכין לבו של אדם, אי מצד האגדה עצמה ואי מצד האומרה דצריך שיהיה בפנים שוחקות. עכ"ד יעו"ש].

בזה מתבאר היטב מדוע מדגישה הגמרא ואומרת, שכאשר רבי אבהו היה מגיע לביתו של הקיסר, שפחותיו של הקיסר היו יוצאות לקראתו ושרות לפניו ומשבחות אותו. ללמד על דרכו של רבי אבהו, עד כמה היתה חשובה עבורו לקדש שם שמים בעולם, להאחיב את שמו יתברך בעולם, כי לא רק אצל עם

ישראל אלא גם אצל אומות העולם ואף אצל האנשים הפחותים כמו "שפחות גויות", האנשים הבזויים ביותר, דיברו בשבחו ובמעלותיו, שגם הם הכירו בשבחו של בורא עולם.

לכן אומרת הגמרא במועד קטן (כה:), שכאשר נפטר רבי אבהו "אחיתו עמודי דקסריא מיא". מסביר רש"י: הורידו דמעות. כי רבי אבהו היה "בנאי", עוסק בבניינו של עולם, להאחיב את הקב"ה על אנשי העולם, מחמת כן, כשנפטר ראוי שהעמודים יורידו עליו דמעות.

הגמרא בברכות (ח:). אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי מנחם אמר ר' אמי מאי דכתיב (ישעיה א', כ"ח) "ועוזבי ה' יכלו" זה המניח ספר תורה ויוצא, רבי אבהו נפיק בין גברא לגברא (וכך נפסק בשו"ע סימן קמ"ז סעיף א', אסור לצאת ולהניח ספר תורה כשהוא פתוח, אבל בין גברא לגברא שפיר דמי. אולם מצייין המשנה ברורה שזהו גם רק לצורך גדול). ורבים תמהים, כיצד רבי אבהו היה עוזב באמצע קריאת התורה את בית הכנסת?

אולם אחר שראינו את הנהגתו המיוחדת של רבי אבהו, אפשר לפרש ולומר, מחמת שהיה גדול הדור וגם מכובד אצל המלכות, הרי שהיו רוצים להעלותו לתורה, אולם הוא בענוותנותו היה מעדיף שאחרים הרוצים לעלות שיעלו. מה היה עושה? יוצא בין גברא לגברא, כך שלא היה ניתן להעלותו ואנשים אחרים אשר היו חפצים לעלות לתורה, היו זוכים ועולים. ומיד היה חוזר לשמוע את קריאת התורה.

אולם עם כל הנהגתו המיוחדת, להאחיב את בורא עולם על כל העולם כולו, אולם שונה היתה הנהגתו כלפי המינים והכופרים. כמו שכתב בספר משך חכמה (פרשת כי תשא) שהיה נוקם בעושי עבירה וביחוד במינים. וכמו שמצינו במסכת עבודה זרה (כח:), ש"יעקב מינאה", רופא אפיקורס הניח סם על שוקו של רבי אבהו, ואלמלא רבי אמי ורבי אסי שניקו היטב את שוקו של רבי אבהו, היו צריכים לקטוע את רגלו של רבי אבהו. ומוכח מכך שניסה אותו מין לפגוע ברבי אבהו, כיון שהרגיש שרבי אבהו נלחם בו.

אומר המשך חכמה, שלכן זכה רבי אבהו שקודם פטירתו הראו לו את שכרו, י"ג נהרות של אפרסמון, ואמר רבי אבהו: ואני חשבתי לריק יגעתי. משום ש"י"ג נהרות של אפרסמון הם כנגד י"ג מידות של רחמים, שהיה נוהג רבי אבהו. אבל חשש רבי אבהו שמא מחמת שהוצרך להתנקם ברשעים, איבד את שכרו ולריק יגע, לכך הראו לו מן השמים שקיבל את שכרו מושלם.

אלא שעדיין מוטל עלינו לבאר בדברי הש"ס (בכתובות ובסנהדרין) שמציון, שרבי אבהו היה מגיע מבית המדרש לביתו של הקיסר, שלכאורה די היה לציין שהגיע לביתו של הקיסר, ומה צורך לומר שהוא בא מבית המדרש?

אלא מספר הירושלמי (פסחים פ"י ה"א) "רבי אבהו אתא לטבריא, חמוניה תלמידוי דר' יוחנן דאפוי נהורין (רבי אבהו בא לטבריה וראהו תלמידי ר' יוחנן שפניו מאירות), אמרון קומי רבי יוחנן: אשכח רבי אבהו סימא. (אמרו לרבם מצא רבי אבהו מטמון). אמר לון: למה? אפוי נהורין. אמר לון: דלמא אורייתא חדתא שמע. סליק לגביה א"ל: מה אורייתא חדתא שמעת א"ל תוספתא עתיקתא. וקרא עליו 'חכמת אדם תאיר פניו' הרי דהאירו פניו של רבי אבהו משמחת לימוד התורה.

על פי זה יש לומר, מתי ראו שפחותיו של רבי אבהו שהוא "בוצינא דנהורא" נר המאיר? כשפניו היו מאירות, ומתי? כשהיה יוצא מבית המדרש שומע דברים חדשים, הרי שפניו היו שמחות ומאירות והיה דומה ל"נר המאיר".

הסבר נוסף מהו התואר "בוצינא דנהורא" שזכה לו רבי אבהו. כיום "נר" פירושו לשלהבת שמאירה. אולם בלשון חז"ל, "נר" הוא הכלי שבו מניחים את השמן, כמבואר במסכת שבת. רבי אבהו מחמת היותו מקורב למלכות היה מתעסק הרבה בענייני העולם הזה, לעזור לעם אשר נרדף ממלכות רומי (ע"י יערות דבש ח"ב דרוש י"א שכתב שמחמת כן חשש רבי אבהו שלא יקבל את שכרו בעולם הבא). והנה, הלומד תורה ומקיים מצוות, זוכה להאיר את נשמתו, אולם המתעסק בעניינים גשמיים ומכוין לשם שמים, זוכה להאיר גם את גופו, ולא רק את נשמתו. ולכן זכה לתואר "בוצינא דנהורא" – נר המאיר, שגם גופו הגשמי זכה להאיר.

ודבר חידוש כתב הגר"א פלאג'י בס' ואברהם זקן (מערכת ט' אות ה'), שטובי העיר הממונים והמשתדלים עם שרי אומה"ע, למען יחידי העיר, ראוי לכבדן ביתר שאת דמעלתן גדולה מרבני העיר. עכ"ל וכן האריך אביו הגר"ח פלאג'י בשו"ת לב חיים (ח"ב או"ח סי' קמ"ח). עיי"ש. ויש לזה מקור בדברי הגמרא בקידושין (לג:), דאפילו שמואל היה קם לפני רב יחזקאל שהיה בעל מעשים.

ולפי דרכינו יש לפרש, שפועל ועושה למען כלל ישראל, זוכה להארה לא רק בנשמתו אלא גם בגופו הגשמי ומעלתו יותר מהלומד תורה.

בזה נבוא ונבאר מעשה שקרה עם בנו של רבי אבהו כמובא בירושלמי (מסכת פסחים פ"ג ה"ז) שרבי אבהו שלח את בנו רבי חנינא ללמוד תורה, באו והודיעו לו כי בנו מתעסק בגמילות חסד של קבורת מתים. שלח ואמר לו: המבלי אין קברים בקסרין שלחתיך לטבריה שכבר נמנו וגמרו בעליית בית אריס בלוד, התלמוד קודם למעשה. ע"כ. כלומר מי שמסוגל לעסוק בתורה אל לו לחפש עסק של מצוות יישאר על עומדו הראשון.

מדוע באמת קרה הדבר שבנו של רבי אבהו הלך והתעסק בקבורת מתים במקום ללמוד תורה? אלא שראה הנהגה מיוחדת זו אצל אביו רבי אבהו, שויתר

על לימוד תורה למען חסד והצלת כלל ישראל, לכך טעה וחשב שמא גמילות חסד דוחה לימוד תורה, ולא ידע כי זהו רק כאשר אין המצוה יכולה לעשות על ידי אחרים, כגון אצל רבי אבהו שהיה מקורב למלכות, אבל כאשר יכול לעשותה על ידי אחרים, הרי שתלמוד תורה קודם.

רש"י במסכת כתובות (יז). מפרש מהו "בוצינא דנהורא", על שהיה קלסתר פניו מבהיק וכו'. ע"כ. והיינו, רש"י מפרש שהשפחות היו רואים את פניו המאירות, ואולי אפשר לומר מדוע בחר רש"י לפרש ששבחו את פניו המאירות, על פי דברי הגמרא בברכות (מד.) המדברת בשבח פירות גינוסר, ואומרת הגמרא: "רבי אבהו אכיל עד דהוה שריק ליה דודבא מאפותיה". כלומר, היה אוכל מפירות גינוסר עד שהזבוב היה מחליק מעל מצחו. וכתב רש"י: שהזבוב מחליק ממצחו מתוך צהלת פנים בשרו מחליק. ע"כ.

נמצא, כי פירות גינוסר גרמו לו לצהלת פנים, וכשראו זאת שפחותיו של הקיסר היו משבחות אותו "בוצינא דנהורא" על קלסתר פניו שמבהיק.

ובדרך הדרוש יש לפרש את דברי הגמרא בברכות הנזכרת, שכתב הב"ח (או"ח סימן ר"ח ד"ה וכתב עוד) שפירות ארץ ישראל מסוגלים ליראת שמים. כמו כן כתב בספר הקדוש באר מים חיים (פרשת שמות פרק ג' פסוק י"ז): שאם אדם יאכל פירות ארץ ישראל מתוך קדושה וטהרה באימה וביראה, לא מתוך תאוה ח"ו, אין שיעור להפלגת האורות שיוכל אדם השלם לקבל מהם. ע"כ. על פי זה יש לומר, שרבי אבהו אכל את פירות גינוסר מתוך קדושה וטהרה, עד שזכה שהזבוב הוא יצר הרע (כמבואר בברכות סא, ובספר "החפץ חיים" תורות עמ' תתקנ"ט, מסביר למה יצר הרע נמשל לזבוב, כי כמעט כל יצור חי יש בו ממידת הבושה או הפחד, מי פחות ומי יותר, משמגרשים אותו איננו ממהר לשוב. יוצאת מן הכלל בריה אחת שאין בה שום שמץ של פחד או בושה, מגרשים אותה אפילו מאה פעמים והיא חוזרת ובאה מיד, בריה זו היא הזבוב מגרשים אותו והוא חוזר שנית לאותו מקום אפילו מאה פעמים. וכך גם נוהג היצר הרע מבריחים אותו פעם אחת דומה שכבר נפטרו ממנו, ושוב הוא חוזר אפילו מאה פעמים). שהיה במצחו, היינו מקום המחשבה, החליק והסתלק, והגיע ל"קדושת המחשבה".

נמשיך ונעקוב על התנהגותו המיוחדת והמרוממת של רבי אבהו, במסכת סוטה (מ.) מבא, שרבי אבהו אמר שבתחילה הוא ראה את עצמו כבעל ענוה עד שהוא נפגש עם רבי אבא דמן עכו, שהיה דורש ברבים טעם אחד ומתורגמנו היה משנה הדבר לטעם אחר, ואינו מקפיד עליו, שוב אני אומר לא ענוותנא אנא. כלומר איני ענו.

ומבארת הגמרא איזה מעשי ענוה היו לרבי אבהו שמחמתם היה בור שהוא עניו, שאשת המתורגמן של רבי אבהו אמרה לאשתו של ר' אבהו שאין בעלי צריך

לתורתו של בעלך, והיה יכול לדרוש מעצמו, אלא שמפני הכבוד הוא מתכופף לשמוע דבריו, הלכה אשתו של רבי אבהו וסיפרה לבעלה בטרוניה מה אמרה שכנתה. אמר לה רבי אבהו: "מאי נפקא לך מינה? מיני ומיניה יתקלס עילאה". כלומר תכלית הדברים להרבות כבוד שמים, ולגבי כבוד שמים אין שום חילוק מי הוא האומר ואם כן מה אכפת לך.

כלומר רבי אבהו התעלה מעל כל הרגשה "אנוכית", ולא היה איכפת לו שאומרים שהמתורגמן שלו שוה לו, העיקר שיתרבה כבוד שמים בעולם. אולם עם כל זאת עדיין לדרגת הענוה של רבי אבא דמן עכו הוא לא הגיע, כי אצל רבי אבא המתורגמן אמר טעם אחר ממנו, היתה כאן פגיעה ברבי אבא, ובכל זאת רבי אבא שתק והבליג, וזו דרגת ענוה גבוהה יותר מאשר של רבי אבהו.

ומבואר שם בגמרא שהיה עוד מעשה של ענוה לרבי אבהו, שחכמים החליטו למנות את רבי אבהו לראשות הישיבה, אולם רבי אבהו ראה שלרבי אבא דמן עכו יש הרבה בעלי חובות, פנה רבי אבהו לחכמים ואמר להם, שרבי אבא הוא הרבה יותר מתאים לתפקיד שהוא גדול ממנו בתורה, ולכן יש למנותו לראשות הישיבה. ומסביר רש"י, שאז נהגו להעשיר את ראש הישיבה וכך יוכל לסלק את כל חובותיו.

הרי אין לך ענוה גדולה מזו, לוותר על ראשות הישיבה של אראלי קודש גדולי האמוראים, לוותר על כבוד תורתו, לוותר על פרנסתו, אך ורק בשביל להציל את השני מחובותיו.

מחמת ענוותנותו של רבי אבהו אנחנו רואים בו הנהגה מיוחדת במקום של מחלוקת החכמים, בירושלמי (ברכות פ"ח) הובאה מחלוקת בעניין סדר הקדימות של ברכות, מחלוקת שהוכרעה להלכה בסדר: יקנה"ז. שיטות שונות נדונו בגמרא, וכך אמרו שם: רבי אבהו כד הוה אזיל לדרומה – הוה עבד כרבי חנינא, וכד הוה נחית לטיבריא הוה עבד כרבי יוחנן, דלא מפלג בר נש באתריה. לאמור, אף שרבי אבהו סבר כשיטה מסויימת אולם מחמת ענוותנותו היה משנה את מנהגו לפי אנשי המקום. כיוצא בזה אמרו בשבת (מו:). רבי אבהו, כי איקלע לאתריה דרבי יהושע בן לוי – הוה מטלטל שרגא, כי איקלע לאתריה דר' יוחנן – לא הוה מטלטל שרגא. הרי שתמיד נהג כאנשי המקום, מבלי התחשב בהלכה הנהוגה במקומו

לכן הוא הראוי לומר (בבא קמא צג:). לעולם יהא אדם מן הנרדפין ולא מן הרודפין, שאין לך נרדף בעופות יותר מתורים ובני יונה והכשירן הכתוב לגבי מזבח. ובגיטין (ז:). לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו.

מחמת אותה ענוה זכה לקבל את התואר ירא אלהים, כמובא במדרש (קה"ר ז, לה) על הפסוק "טוב אשר תאחוז בזה וגם מזה אל תנח את ידיך כי ירא אלהים יצא את כלם". אומר המדרש: "טוב אשר תאחוז בזה" – זה מקרא, "וגם מזה אל תנח את ידיך" זה משנה, "כי

ירא אלהים יצא את כלם" כגון רבי אבהו בקיסרין שהיה בקי בכלם.

ויש לומר שזכה לתואר זה מחמת ענוותנותו כמאמר הכתוב (משלי כ"ב, ד'): "עקב ענוה יראת ה'".

ממשיך הפסוק ואומר: "עושר וכבוד וחיים". שמחמת מידת הענוה זוכה לעשירות, כמו שאכן מצינו אצל רבי אבהו שהיה עשיר, כמובא ברש"י במסכת שבת (קיט.), שהגמרא שם מציינת שרבי אבהו בהכנותיו לשבת היה יושב כל כסא של שן ומלבה את האש בגחלים לכבוד שבת. ומסביר רש"י מדוע היה יושב על כסא של שן: שחשוב היה ועשיר. נמצא כי רבי אבהו היה עשיר.

כמו כן מחמת אותה ענוה זכה לכבוד, כפי שציינו לעיל, שהיה מכובד בעיני מלכי האומות.

רבי נחמן מברסלב, בספרו ליקוטי מוהר"ן כותב, שיש שני סוגי כבוד בעולם, ואומר: "כי צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום. כי מי שרודף אחר הכבוד אינו זוכה לכבוד אלוקים, אלא לכבוד של מלכים, שנאמר בו (משלי כ"ה): "כבוד מלכים חקור דבר", והכל חוקרים אחריו ושואלים מי הוא זה ואיזהו שחולקים לו כבוד הזה. וחולקים עליו, שאומרים שאינו ראוי לכבוד הזה. אבל מי שבורח מן הכבוד, שממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום – אזי הוא זוכה לכבוד אלוקים, ואז אין בני אדם חוקרים על כבודו, אם הוא ראוי אם לאו, ועליו נאמר (שם): "כבוד אלהים הסתר דבר", כי אסור לחקור על הכבוד הזה".

כבוד אלהים וכבוד מלכים – אלה שני סוגי הכבוד שקיימים בעולם. כבוד מלכים הוא כבוד שחוקרים עליו, שחולקים עליו, שלא תמיד מסכימים איתו. אבל כבוד אלוקים, "אסור לחקור על הכבוד הזה", בני האדם לא חולקים ולא חוקרים.

זהו הטעם שזכה רבי אבהו מחמת ענוותנותו וחפצו להרבות בכבוד שמים, לכל הכבוד והגדולה, הן מעם ישראל והן מאומות העולם.

מאמר זה הוא פרק מספר העמוד לצאת לאור בקרוב א"ה: במעלת התנאים והאמוראים.

שיער במעלתו של האמורא הקדוש רבי אבהו ניתן לשמוע בקו הטלפון: 0504133783 שלוזה 6

כמו כן לקראת יומא דהילולא של התנא הקדוש שבעון הצדיק, ניתן לשמוע שיעור על מעלותיו והנהגותיו במספר טלפון הנ"ל שלוזה 3.